

datum: 21 januari 2026

Standpunt hervorming sociaal tarief energie

Het sociaal tarief energie is een essentieel instrument in de strijd tegen energiearmoede. Een hervorming kan het systeem transparanter en eenvoudiger maken, op voorwaarde dat de bescherming voor wie het nodig heeft behouden blijft.

We willen dat het systeem automatisch toegekend kan blijven en zo ook extra administratieve belasting en andere lasten bij de lokale besturen, in dit geval de OCMW's, vermeden wordt. Tegelijk moet het sociaal tarief blijven beschermen tegen plotse prijsstijgingen op de energiemarkt.

We willen verder betrokken worden in de hervorming en sturen ook vanuit de verschillende OCMW federaties een brief met onze bezorgdheden over de hervorming aan de bevoegde federaal minister van energie, Mathieu Bihet.

1. Het sociaal tarief

Het sociaal tarief is een maatregel die sinds 2004 bestaat om de energiekosten voor kwetsbare groepen te verlagen. Dit tarief wordt toegepast op elektriciteit, aardgas en warmte en is altijd lager dan de commerciële tarieven. Het sociaal tarief wordt elk trimester berekend door de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) en door energieleveranciers toegepast op de facturen van de rechthebbenden.

1.1. Voor wie?

Het sociaal tarief is bedoeld voor mensen in kwetsbare situaties en is van toepassing op de volgende groepen:

- Personen die steun ontvangen van het OCMW, zoals een leefloon of een voorschot op IGO.
- Personen die een federale of gewestelijke tegemoetkoming ontvangen voor handicap, zorg of verhoogde kinderbijslag.
- Personen die een tegemoetkoming ontvangen van de Federale Pensioendienst, zoals IGO of hulp aan bejaarden.
- Huurders van een sociaal appartement met een collectieve aardgas- of warmte-installatie via een erkende sociale huisvestingsmaatschappij of het OCMW.

Deze maatregel helpt de betrokken huishoudens om hun energiekosten betaalbaar te houden en biedt een sociaal vangnet voor de meest kwetsbare groepen. We spreken in dit geval over statuten die recht openen op het sociaal tarief.

1.2. Toekenning

In de meeste gevallen wordt het sociaal tarief automatisch toegepast, dit is mogelijk sinds 2009. De FOD Economie is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze maatregel. In sommige gevallen is een schriftelijk attest vereist, bijvoorbeeld wanneer er verschillen in naamspelling of onvolledige gegevens in de databanken zijn. Voor de automatische toekenning werken verschillende instanties samen, waaronder de FOD Economie, energieleveranciers, distributienetbeheerders, het Rijksregister van de natuurlijke personen en de Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid (KSZ).

De samenwerking tussen deze instanties zorgt ervoor dat het sociaal tarief efficiënt en zonder veel administratieve lasten voor de rechthebbenden wordt toegepast. Dit systeem biedt belangrijke bescherming voor de meest kwetsbare groepen tegen stijgende energiekosten.

Het kan wel nog eens gebeuren dat de rechthebbende een attest moet voorleggen van zijn rechten. In dat geval gebeurt het ook dat het OCMW administratief ondersteuning biedt.

1.3. Effectiviteit tegen energiearmoede

Recente studies bevestigen dat het sociaal tarief een zeer effectieve maatregel is tegen energiearmoede. Volgens de Barometer Energiearmoede van de Koning Boudewijnstichting (2023)¹ beschermde het sociaal tarief meer dan 500.000 huishoudens tijdens de energiecrisis. Het fungeerde als een sociaal vangnet voor de meest kwetsbare groepen.

De CREG en de Nationale Bank ²(2022-2024) stellen dat het sociaal tarief de belangrijkste beschermingsmaatregel is voor huishoudens in preciaire situaties. Bij een automatische toekenning van meer dan 90% zou zonder het sociaal tarief 34% van de kwetsbare huishoudens in energiearmoede verkeren, terwijl dit percentage met het sociaal tarief daalt naar 12%.

Het sociaal tarief biedt een belangrijke bescherming tegen plotselinge prijsstijgingen op de energiemarkt, wat anders kan leiden tot schulden en armoede. De Nationale Bank benadrukt in haar studie van 2022 dat het sociaal tarief bijzonder waardevol is voor huishoudens met de laagste inkomens. Er zijn in 2022 nog 21,8% huishoudens die zich in energiearmoede bevinden. ³

2. Hervorming van het sociaal tarief

¹ Koning Boudewijnstichting, Barometer Energiearmoede, 2023.

CREG & Nationale Bank van België, Analyse van de impact van het sociaal tarief tijdens de energiecrisis, 2022-2024.

² Verslag 2022 van de Nationale Bank van België « Preambule. Economische en financiële ontwikkelingen. Prudentiële regelgeving en prudentieel toezicht », pp.100 et 108,

³ De Koning Boudewijnstichting, Barometer Energiearmoede 2024

In het federale regeerakkoord werd afgesproken om het systeem van het sociaal tarief te hervormen naar een meer transparante, inkomen- en vermogensgebaseerde en budgetneutrale forfaitaire tussenkomst. De hervorming moet zorgen voor een systeem dat beter aansluit bij de actuele noden van de doelgroep, en tegelijkertijd de administratieve lasten minimaliseert. Het moet ook rekening houden met het afbouwen van subsidies ten aanzien van fossiele brandstoffen.

Op 6 september 2024 is er een voorstel van resolutie over de hervorming van het sociaal tarief voor energie ingediend in de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Advies van de CREG

De CREG heeft hierop een advies⁴ met de volgende belangrijke opmerkingen gemaakt:

- **Inkomenscriteria:** De CREG is voorstander van het opnemen van een inkomenscriterium als aanvullende voorwaarde voor de toekenning van het sociaal tarief. Dit zou ervoor zorgen dat de steun meer doelgericht wordt toegekend.
- **Degressief systeem:** De CREG steunt het idee van een degressief systeem, maar raadt aan om dit systeem te beperken tot maximaal twee categorieën om het niet te complex te maken.
- **Forfaitaire premie:** De CREG is geen voorstander van een forfaitaire premie (zoals een energiecheque), omdat dit de directe link tussen de energiekosten en de marktprijs zou verzwakken. Het huidige systeem, dat de prijzen volgt, biedt een betere bescherming tegen prijsstijgingen.

De Kamer heeft op 24/04/2025 een resolutie⁵ goedgekeurd waarin aan de Federale regering gevraagd wordt om rekening houdende met de bestaande aanbevelingen door de Koning Boudewijnstichting en het advies van de CREG het sociaal tarief te hervormen rekening houdende met een aantal kernzaken;

- **Inkomen- en vermogenscriteria:** Het sociaal tarief moet gebaseerd worden op zowel inkomens- als vermogenscriteria, naast de huidige sociale statuten. Dit maakt het systeem meer op maat van de werkelijke financiële situatie van de rechthebbenden. Mensen met een gelijkaardig inkomen moeten ook recht kunnen openen ondanks het ontbreken van een bepaald statuut
- **Automatische toekenning:** De hervorming moet zorgen voor een automatische toekenning van het sociaal tarief via een federale databank, zodat de administratieve lasten voor de rechthebbenden en de betrokken instanties minimaal blijven.
- **Onderzoek naar degressief systeem:** Het systeem is nu binair: je hebt recht of je hebt geen recht. Er wordt onderzocht hoe een degressief systeem kan worden

⁴ <https://www.creg.be/nl/publicaties/advies-a2958>

⁵ *Parlementair Document 56K0195*

<https://www.dekamer.be/kvvcr/showpage.cfm?section=/flwb&language=nl&cfm=/site/wwwcfm/flwb/flwb.cfm?lang=N&legislat=56&dossierID=195>

ingevoerd, waarbij de steun afneemt naarmate het inkomen of vermogen van de begunstigde toeneemt.

- **Integratie van andere steunmechanismen:** De hervorming moet ook rekening houden met andere steunmaatregelen, zoals de tegemoetkoming voor huisbrandolie en propaan.
- **Gezinsgrootte:** Er wordt onderzocht of de gezinsgrootte mee kan worden genomen in de berekening van het sociaal tarief.

3. Gevolgen van de hervorming sociaal tarief

De hervorming van het sociaal tarief kan belangrijke implicaties hebben voor de OCMW's.

- **Verhoogde werkdruk OCMW's:**
 - Als mensen zelf het sociaal tarief moeten aanvragen, zullen ze zich wenden tot lokale besturen of OCMW's voor hulp bij de aanvraagprocedure.
 - Meer aanvragen voor schuldbemiddeling en mogelijke stijging LAC dossiers. Als de bescherming van het sociaal tarief wegvalt, kunnen kwetsbare huishoudens in financiële problemen komen en zich wenden tot lokale besturen voor schuldbemiddeling of terechtkomen bij de lokale adviescommissie voor energieschulden.
- **Verhoging van de druk op het gas-en elektriciteitsfonds:** OCMW's doen vaak een beroep op het gas- en elektriciteitsfonds om mensen met energieschulden te helpen. Dat fonds is al jarenlang federaal ondergefinancierd⁶. Zo blijft een structurele aanpak van energiearmoede op lokaal niveau moeilijk.

4. Standpunten van de VVSG over de hervorming sociaal tarief

We nemen opnieuw (na ons memorandum) het initiatief om de federale overheid te adviseren om rekening te houden met de volgende aandachtspunten:

- **Uitbreiding met inkomenscomponent:** Het sociaal tarief moet worden uitgebreid met een inkomenscomponent. De referentiebedragen van het RIZIV voor de verhoogde tegemoetkoming kunnen dienen als goede maatstaf. Op die manier kan er nog steeds via automatische rechtentoekenning worden gewerkt.
- **Degressief systeem:** We vinden dat een degressief systeem zeker moet onderzocht worden. Daarbij mogen mensen niet onmiddellijk uitgesloten worden van het recht.

⁶ <https://www.vvsg.be/nieuwsoverzicht/vvsg-vraagt-structurele-herfinanciering-van-het-gas-en-elektriciteitsfonds>

Dit onder de voorwaarde dat het systeem automatisch kan werken via beschikbare inkomensgegevens en dat het administratief eenvoudig blijft.

- **Automatische rechtentoekenning moet een prioriteit zijn bij de hervorming:** het sociaal tarief zoals het vandaag wordt toegekend is een goed voorbeeld van automatische rechtentoekenning, de hervorming moet bewaken dat we hier niet op achteruitgaan. Daarbij moet de hervorming maximaal inzetten op het vermijden van non-take-up door de inkomenscriteria zo uit te werken dat de administratieve werklast niet verschuift naar de OCMW's.
- **Beperkingen van forfaitaire maatregelen:** Wij zijn geen voorstander van een forfaitaire premie, zoals een energiecheque. Dit zou de bescherming tegen prijsstijgingen verzwakken. Het huidige systeem, gebaseerd op markttarieven, biedt een betere koopkrachtbescherming voor huishoudens met lage inkomens.
- De hervorming van het sociaal tarief moet **beter ingebed worden in de bredere doelstellingen rond energietransitie en de afbouw van fossiele brandstoffen**. We dringen daarom aan op meer overleg en afstemming met de gewesten, onder meer om de hervorming te verbinden met een versterkt beleid rond renovatie en de betaalbaarheid van de totale woon- en energiekost voor kwetsbare huishoudens.
- Een goede afstemming met het **Sociaal Verwarmingsfonds** en andere ondersteuningsmaatregelen is een belangrijk streefdoel, zowel om versnippering te vermijden als om effectief bij te dragen aan de vermindering van fossiele brandstoffen.
- **Ondersteuning voor gezinnen die hun recht verliezen:** Voor mensen die hun recht op het sociaal tarief verliezen, zou een commercieel aanbod ontwikkeld moeten worden om hen een tijdelijke oplossing te bieden.
- **Betrokkenheid bij hervorming:** VVSG wil bovendien betrokken worden bij eventuele wetsvoorstellen/hoorzittingen over de hervorming van het sociaal tarief om als stakeholder mee te denken over de uitvoering van deze hervorming. De federaties van de OCMW's willen spoedig een brief versturen met ons gemeenschappelijk standpunt hierover aan minister van Energie, Mathieu Bihet.